СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го КВІТНЯ 1949. — No. 82. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 9, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen { 4-0807 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НОВА ФАРМЕРСЬКА ПРОГРАМА:

СУБСИДІЇ ДЛЯ ГОСПОДАРІВ, НИЖЧА ЦІНА ДЛЯ ПОКУПНІВ.

Вашингтон, 7. квітня. — Президент предявив конгресові цілком нову сільсько-господарську програму, яка може мати велетенський вплив на економічне життя нації. Є це далекосяжний плян, який має на цілі стабілізувати дохід фармерів на підставі цілорічної продукції, а водночас знизити ціну продуктів для консументів. Секретар рільництва, Чарлз Бренан обговорив цю програму на спільнім засіданні сенатської й палатної рільничих комісій і тепер вона буде передана конгресові до дискусії. Плян полягає на виплаті субсидій з федеральних фондів для фармерів, щоб гарантувати їм мінімум доходу за цілий рік. Тоді фармері продаватимуть свої продукти на ринку згідно з кожночасною ціною. Коли буде конкуренція на ринку, тоді ціни будуть падати і це вийде на користь консументів. — Ціла програма не є легка до зрозуміння нефаховим людям і щойно прилюдна дискусія над нею зможе її вияснити.

ЗНИЖЕНО ВІК ДЛЯ ВИПЛАТИ СТАРЕЧИХ ПЕНСІЙ ВУГЛЕКОПАМ.

Вашингтон. — Комісія завідателів пенсійного фонду вуглекопів, складена з трьох осіб, рішила знизити границю віку з 62 на 60 літ для виплати старечої пенсії з добродійного фонду. У склад комісії входить представник юнії вуглекопів, представник організації власників вугілляних шахт і представник федерального уряду. Кажуть, що представник власників голосував проти такої знижки віку. Це рішення буде мати вплив на переговори нового контракту між власниками шахт і майнерською юнією в недалекій майбутності.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ „КОЛОНІЇ" В ФАБРИКАХ.

Ню Йорк. — Нове слово додано до комуністичного революційного жаргону, а це „колонізування" головних промислових підприємств робітниками, які мали виконувати комуністичні пляни для викликання насильної революції. Способи „колонізації" подавав Мані Блум, окружний організатор стейту Масачусетс на тайній лекції, влаштованій для комуністів професіоналістів 7. лютого 1947 р. в Бостоні. Він навчав, що робітники мають втискатись у фабрики ключевих промислів, а комуністи-організатори мають запренумерувати їм комуністичну газету, „Дейлі Воркер". Коли вони вже будуть належно підготовані, тоді їх можна буде приймати в члени Комуністичної партії. У відповіднім часі можна буде викликати насильний переворот. Таким часом мала бути сподівана економічна кріза після війни, або наступна війна. Тоді мали б захопити залізниці, сталівні, автомобілеві фабрики, а в першу чергу фабрики турбо-літаків, напасти на поліцію і скинути уряд. — Про це все говорив на суді проти провідних комуністів Герберт А. Филбрік, якого Федеральне Бюро Інвестиґацій „насадило" як свого агента між комуністами і який дістав навіть членську карту Комуністичної партії і її предявив у суді на переслуханні в четвер. Він подвердив, що всі підсудні й предсідник Комуністичної партії Вилйем З. Фостер належали до амер. Політбюра.

ВИСТАРЧИТЬ ПЯТЬ БОМБ НА ЗНИЩЕННЯ ДІТРОЙТУ.

Дітройт, Миш. — Пять або шість атомових бомб, з яких кожна має бути двічи більшою ніж ті, що впали на японські міста в 1945 р., зроблять місто Дітройт неспосібним до дальшого життя. Таку думку виявив комісар стейтової поліції Доналд С. Лінард. Він заявив, що має про це інформації від генерального штабу армії. На зібранні Американського Товариства Промислових Лікарів він дав відчит, а в ньому ствердив, що одна атомова бомба вбє або скалічить 92,000 людей в метрополітальній окрузі Дітройту, де живе 2,300,000 людей.

ПРОГРАМА БУДОВИ МЕШКАНЬ ЦЕ ЗАБОРОЛО ДЕМОКРАТІЇ.

Вашингтон. — Реймонд М. Фолі, Федеральний Адміністратор Побудови Мешкань, заявив, що прийняття федеральної програми побудови 1,050,000,000 мешкальних проєктів стане великим забороломь проти нападів соціялістів й комуністів.

„На мою думку, основна сила нашої системи уряду лежить в спроможності служити далеко успішніше народові ніж всяка інша система" сказав Фолі на засіданні банкової комісії палати репрезентантів, яка займається сповненням мешканевої програми адміністрації.

ОБДУМУЮТЬ ЗМІНУ ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТА.

Вашингтон. — Правнича комісія палати репрезентантів одобрила законопроєкт Ґосета-Ладжа для зміни способу вибору президента Злучених Держав. Бил має на меті усунути Колеґію Електорів, а признає кожному стейтові число електорів пропорціонально до кількости відданих голосів підчас виборів. Тому, що постанова про вибір президента находиться в конституції, її можна змінити передбаченою дорогою для зміни конституції. Це буде поправка до конституції, яка вимагає наперед ухвали обох палат конгресу, а потім ратифікації трьох четвертин стейтових леґіслатив.

ФОРЕСТАЛ У ШПИТАЛІ.

Вашинґтон. — Недавно уступивший секретар оборони Джеймс Форестал, пішов до шпиталю для основних лікарських оглядин. Він є хворий на нервове й фізичне вичерпання внаслідок перепрацювання.

СТІВЕН ИРЛІ ПІДСЕКРЕТАРЕМ ОБОРОНИ.

Вашинґтон. — Стівен Т. Ирлі, пресовий секретар Білого Дому за часів Рузвелта, впродовж 12 років, назначений підсекретарем оборони. Є це новий пост, створений ухвалою конгресу щойно минулого тижня. Сен. Тайдинґс з Мериленду заявив, що Ирлі буде затверджений сенатом сегайно.

ПЛЯНУЮТЬ СВІТОВУ ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ РОБІТНИЧУ ОРГАНІЗАЦІЮ

Вашинґтон, 7 квітня. — Американська Федерація Праці оприлюднює, що вже випрацювала начерк світової робітничої організації, яка має зайняти місце теперішньої Світової Федерації Промислових Юній, що попала під контролю комуністів. Пляни обговорила А.Ф.П. з представниками британського юнійного руху, які саме перебувають в Злучених Державах. Переговори велися впродовж кількох тижнів, одначе ще не видали бажаних результатів тому, що Конгрес Індустріяльних Організацій, як конкуренційна американська робітнича організація, поставився негативно до виключної ініціятиви А.Ф.П. Комісія міжнародних робітничих відносин А.Ф.П. виявила, що вже складено тимчасову комісію з робітничих юній великих і малих европейських „вільних націй" і північно та південно-американських юній для складення статуту нової організації.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ОКРЕМИХ ФОНДІВ ДЛЯ ОЗБРОЄННЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Вашинґтон. Президент Труман виявив, що він хоче дістати від конгресу окремі фонди в сумі коло півтора більйона долярів на озброєння европейських держав, які приступили до Атлантійського Оборонного Договору. Тому, що в сенаті прийнялася думка, що придід на озброєння Західних країн повинен бути даний з загальних фондів для оборони, між сенатом і адміністрацією виринув спір, який вплине на відкладення ратифікації самого Атлантійського Договору.

У Ню Йорку зустрінулися представники Канади, Норвеґії й З.Д.А. на обіді Академії Політичних Наук в готелі Астор і там обмінялися думками, як поширити цей договір на інші держави. — У готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку відбулося річне зібрання Ради Краєвих Управителів, на якому промовляв канадський делеґат до Обєднаних Держав, ген. А. Ґ. Л. МекНотон в справі введення в життя засад оборони сусідних країн у звязку з Атлантійським Договором. Він заявив, що канадсько-стейтська оборона буде приноровлена до оборонної системи західної Европи.

ПОЛОЖЕННЯ В СВІТІ ТЕПЕР ЯСНІШЕ — КАЖЕ АЙЗЕНГАВЕР

Кій Вест, Флорида. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер виявив оптимістичний настрій в справі світового положення, коли прийшлося йому зустрінути начальників генеральних штабів усіх трьох ділянок краєвої оборони. Він заявив, що він просто врадуваний підписанням Атлантійського Оборонного Договору. Айзенгавер сказав, що ми маємо найкращу армію в світі і розумних людей, які нею керують.

ФРАНЦІЯ ЗА ЗВОРОТОМ ІТАЛІЇ ЇЇ КОЛОНІЙ

Лейк Соксес, Н. Й., 8 квітня. Французький представник в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї висловився вчора за зворотом Італії її бувших колоній в Північній Африці, за виїмком частини Еритреї, що повинна припасти Етіопії. Італія мала б задержати ці колонії під протекторатом ОД.

ДЖЕРЗІ СИТІ ГОТОВЕ ДО СВОЄЇ ІМПРЕЗИ

Українська громада в Джерзі Сити стоїть цілком під знаком своєї великої, репрезентативної культурної імпрези, що відбудеться тут вже завтра, 10-го квітня, в год. 3. попол., в залі Дікенсон Гайскул при Палисейд і Нюарк Евеню. Білети вступу на імпрезу вже у великій мірі розпродані, при чому велику частину з них розкупили американці. Загальний інтерес викликає заповіджений виступ мейора Френка Еґґерса та інших бесідників, як теж музично-танцювальна частина програми з прекрасною оперою Ніщинського „Вечерниці". Багато з місцевих американців матимуть можність чи не вперше познайомитись з прекрасними проявами української культури в пісні і танці, як теж народніх одягах, звичаях і т. п. У вестибюлі при вході на залю будуть виставлені головніші видання в англійській мові про українську історію, літературу, визвольні змагання та взагалі про Україну і український нарід. Крім мейора Еґґерса, передбачується приявність на імпрезі теж інших місцевих і позамісцевих американських представників. Згідно з вістками з Ню Йорку, Нюарку, Вейону, Елизабет та інших місцевостей митрополітальної округи, заповідається теж масова участь українців в цій репрезентативній імпрезі.

ГЕН. АСАМБЛЕЯ РОЗГЛЯНЕ ЗАСУД КАРД. МІНДСЕНТІ

Лейк Соксес, Н. Й., 8 квітня. Загальний Комітет рішив вчора більшістю 11 голосів проти 2 советських поставити на порядок нарад Генеральної Асамблеї справу большевицьких засудів кард. Міндсенті в Мадярщині та протестантських духовників в Болгарії. За повною дебатою над цею справою в Генеральній Асамблеї голосували 11 країни проти Советського Союзу і Польщі. Представник Ірану здержався від голосування. Обі ці справи розглядатиметься у зв'язку зі загальним заперечуванням та порушуванням основних людських прав в Мадярщині і Болгарії. Для остаточного поставлення цеї справи на порядок нарад Генеральної Асамблеї потрібно ще апробати самої Асамблеї, яку можна вважати вже теж за запевнену. Рішення в Загальному Комітеті перейшло завдяки активній піддержці американського представника. Советський представник, Я. Малік, виступаючи проти дискусії в цій справі, твердив, що це є тільки черговим намаганням „правлячих кол" Злучених Держав для накидування їх думки іншим. Він твердив, мовляв, Америка підносить справу кард. Міндсенті тільки з тою метою, щоби відвернути увагу від „порушування людських прав" в самій Америці, що проявляється в лінчуванні ніґрів та в теперішньому процесі проти головних керівників шпигунсько - підривної большевицької п'ятої колони. Рівночасно з боку Міжнародного Аґрарного Союзу, зложеного з провідників аґрарних партій в країнах за залізною завісою та які тепер живуть на вигнанні в Злучених Державах, заповіли свої заходи в Генеральній Асамблеї в справі повного прослідження стосунків за залізною завісою.

МІЖНАРОД. ВИЗВОЛЬНА АКЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ПОНЕВОЛЕНИХ СОВЄТАМИ НАРОДІВ

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ ВИСТУПЛЯТЬ РАЗОМ З ІНШИМИ В КАРНЕҐІ ГОЛЛ 5-го ТРАВНЯ

Старанням відомої організації „Каммон Коз" відбудеться в дні 5-го травня в Карнеґі Голл в Ню Йорку публичне зібрання, на якому виступлять представники всіх поневолених Совєтами европейських народів, проголошуючи свою єдність у визвольній боротьбі проти большевизму. Моттом зібрання буде „Мир без угодовства", в противагу облудному „фронтові миру", що його тепер веде кремлівська пропаганда. На зборах буде ухвалена відповідна резолюція, в проєкті якої м.і. говориться: „Тому що аґресивний світовий комунізм ділить світ на нації, які ще зберегли свою волю і незалежність та на тих, що живуть в поневоленні під організованою меншістю світового комунізму, і тому що опресивна тиранія комунізму заперечує кожну релігію та всі найосновніші права і вольності людини, ми рішаємо діяти спільно для визволення наших народів: нашими власними зусиллями розв'язувати всі конфлікти, які могли б нас роз'єднувати; здержатись від підношування будь-яких наших

(Докінчення на стор. 4-тій).

ДОҐЛЕС ЗЯСОВУЄ ПЛЯН МИРУ

Ню Йорк. — Судця Верховного суду Злучених Держав, Вилйем О. Доґлес, заявив, що тривкий мир можна осягнути тільки тоді, коли демократичні нації переберуть від Совєтів ініціятиву при наладнуванні відносин серед розбурханих елементв у світі. Він пригадав на потребу позитивної програми, яка помогла б світові ввійти на мирні й конструктивні шляхи, а ними є засоби для протиділання суспільній несправедливості. Цю ідею розвинув суддя Доґлес на обіді „Нешенел Асошіейтс" в готелю Валдорф Асторія.

ПОРТУҐАЛІЯ ЗА УЧАСТЬ ЕСПАНІЇ В АТЛАНТІЙСЬКОМУ ПАКТІ

Лондон, 8. квітня. (ЮП). — Портуґальський премієр д-р Антоніо де Олівеіра Салязар в телеграфічному інтерв'ю з представником Юнайтед Прес закликав вчора західних союзників, щоби вони включили Еспанію в Антлантійський пакт, оборонне значення якого без Еспанії не буде повне. Салязар вважає, що це є в інтересі всіх об'єднаних Атлантійським пактом союзників. Крім того, від участи Еспанії в Атлантійському пакті Салязар узалежнює теж ефективність портуґальського вкладу в спільну оборону. Портуґальський премієр подав такі мотиви, що промовляють за включення Еспанії в Атлантійський пакт: 1. Географічне та стратеґічне значення Еспанії в плянах спільної оборони; 2. Вітальне значення евентуального вкладу Еспанії в загальну оборону; 3. Залежність від участи Еспанії в пакті теж вкладу Портуґалії в спільну оборону. На дальші запити Салязар потвердив, що по його думці теперішній пакт приязні й ненападу між Портуґалією і Еспанією є в повній згоді та йде по лінії прінціпів Атлантійського пакту і чартеру ОН. На запитання, чи по його думці участь Еспанії в Атлантійському пакті є абсолютно конечна для ефективности західного фронту проти евентуальної аґресії, Салязар відповів: В таких обставинах Портуґалія рекомендує підшукання можливостей для включення Еспанії в Атлантійський пакт. Якщоб політичні труднощі мали бути на перешкоді її членства, тоді треба знайти можливість якогось іншого порозуміння з Еспанією, що заступило б формальну участь в пакті. На закінчення своїх міркувань Салязар ще раз підкреслив, що ефективність Атлантійського пакту без участи в ньому Еспанії не буде повна. Західна преса приділила твердженням портуґальського премієра велику увагу, передаючи їх як одну з найважливіших подій дня.

НІМЦІ ПЛЯНУЮТЬ АРМІЮ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Зальцбурґ, Австрія, 8 квітня. — Місцевий місячник „Веріхте унд Інформаціонен", що його видає бувший спеціяліст в советських справах в німецькому Абвеґр-і, надрукував інформації дев'ятьох неназваних німецьких генералів, в яких говориться про пляни створення німецької армії під американською командою до боротьби проти большевиків на випадок війни зі Советським Союзом. Ці генерали не думають, щоби така армія попала в конфлікт боротьби проти самих німців, бо большевики навряд чи поважилися б висилати на перші фронтові лінії змобілізованих німців у своїй зоні, з огляду на їх протисоветське наставлення.

ТУРЕЧЧИНА ПО БОЦІ ЗАХІДНИХ СОЮЗНИКІВ.

Істамбул, 8 квітня. — Турецька преса подала коментарі одного з передових військових аналістів Туреччини, Абідіна Давера, в яких він твердить, що на випадок війни зі Советським Союзом, Туреччина активно піддержуватиме західних союзників та в своєму власному інтересі і для своєї власної оборони.

ЕСПАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПЕРЕДБАЧУЮТЬ УПАДОК ГЕН. ФРАНКА ВЖЕ В ЦЬОМУ РОЦІ.

Париж, 8 квітня. — Генеральний секретар опозиційного до теперішнього режіму в Еспанії еспанського соціялістичного руху на вигнанні, Тріфон Гомес, заповів тут вчора, що ген. Франко зрезиґнує або його повалять ще до кінця цього року, якщо тільки західні союзники взагалі, а Злучені Держави зокрема продовжуватимуть свою дотеперішню політику обмежених економічних і політичних стосунків в урядом ген. Франка. Свої здогади базує на дуже важкому економічному положенні в самій Еспанії. Крім того він запевняє, що на випадок уступлення чи повалення ген. Франка, опозиційний тепер до його режіму соціялістично - монархістичний бльок гарантує повний порядок та цілком мирний перехід до демократичного режіму.

ЕВРОПА ВІТАЄ ЗАЯВУ ТРУМАНА ЩОДО ВЖИТТЯ АТОМОВОЇ БОМБИ.

Париж, 8 квітня. — Передвчорашня заява президента Трумана, що на випадок потреби Злучені Держави не завагаються вжити атомову бомбу, викликала знову велике вдовілля в західно-европейських політичних колах, зокрема у Франції, як новий великий арґумент для вдержання міжнародного миру і безпеки. Власне в цьому твердженні добачується з одного боку далекойдучу гарантію Америки европейським країнам, а з другого боку великий арґумент для вдержання миру. Кожний напасник тепер два рази подумає, заки поважиться на нову воєнну провокацію.

МОСКВА ЗНОВУ ПРИГАДУЄ „ВЧЕННЯ" ЛЄНІНА ПРО ВІЙНУ.

Москва, 8 квітня. — Оцінюючи 33-тій том зібраних творів Лєніна, урядові „Ізвєстія" приділили вчора окрему увагу твердженням того большевицького пророка про „справедливу і несправедливу війну". Базуючись на „вченні" Лєніна, що „пролетарі всіх країн" повинні використати війну на те, щоб захопити владу та створити свою диктатуру, „Ізвєстія" пригадують своїм п'яти-колонникам в Америці, Англії, Франції та інших країнах, що ті на випадок війни повинні обернути свою зброю проти власних країн, як це вони вже заповіли в своїх недавних офіціяльних заявах.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИПИНЕННЯ АЛЬБАНСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 8 квітня. — Грецький представник в Балканській Комісії ОН, що зібралася тут вчора, виступив з рішучим домаганням, щоби ООН остаточно припинила советську інтервенцію в Греції, що в останньому знову цілком явно проявилася в альбанській допомозі грецьким партизанам в наступі в горах Граммос.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗГОЛОСИТИ МУЧЕНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Можемо певно доказати, що Українська Церква під Совєтами потерпіла найбільше з усіх Церков, переслідуваних сталінським режімом, про що одначе світ ще й досі мало знає, включно з Америкою. Не пора тепер застановлятись, хто тому винен. Навіть годі казати, що ніхто тут нічого не робив у справі розголосу мучеництва Української Церкви, бо так не є. Згадати б тільки недавню акцію у цій справі Українського Конгресового Комітету, звернену до різних чинників, включно з Ватиканом. Найважніше, що тепер є нова добра нагода наш обовязок сповнити і пригадати світові через Обєднані Держави, скільки витерпіла Українська Церква під совєтсько-московською окупацією. Зокрема є можливість представити в цілій повноті ліквідацію Української Католицької Церкви.

В Асамблеї Обєднаних Держав представники Австралії та Болівії видвигнули домагання, щоби прослідити судову розправу над кардиналом Міндсенті, а в дальшу чергу ще й суди над католицьким духовенством в Угорщині, як теж суди над протестантськими проповідниками в Болгарії. Обидвом тим країнам, Угорщині та Болгарії, де існують комуністичні режіми, закидується, що їхня кампанія проти релігії та духовенства є нарушенням основних свобід та прав людини. До цього ще додамо, що уряди Злучених Держав та Великої Британії вислали вже окремі гострі ноти до урядів Угорщини, Болгарії та Румунії, закидуючи їм систематичне порушення прав людини, маючи на увазі якраз релігійні переслідування.

Правда, можна б казати, що в випадку згаданих держав ідеться про бувші „ворожі країни", які не придержуються „мирових договорів". Та це є формальність, бо коли в Асамблеї О. Д. будуть обговорювати релігійні переслідування, то не буде для нікого ніякої перешкоди згадувати теж і за переслідування Української Церкви. Бо яка різниця між переслідуванням католицького духовенства мадярським комуністичним режімом, що там недавно прийшов до влади, від переслідування українського католицького духовенства в Західній Україні комуністичним режімом, що його недавно наставила чужа московська влада.

Щоб не сталось, які перепони не були б, мучеництво Української Церкви під Совєтами, як Православної, так і Католицької, повинно бути обовязково розголошене. Це теж частина боротьби за визволення України і за її самостійність!

„Українське Слово", що появляється у Великій Британії, закликає у статті п. н. „Кардинал Міндсенті, гріх світу й Українська Церква" (з 27. лютого 1949) весь український загал поза Совєтами „тепер кричати на весь світ, всіми мовами" про злочини совєтської влади в Україні супроти Української Церкви. У цій статті є апель до українського духовенства, визначних теологів і „високих достойників наших Церков в Европі і в Америці", щоб вони видали в обороні Української Церкви брошури та книги в чужих мовах, „кидаючи на вагу теж питомий тягар своїх імен, своїх титулів і звязків з цілим християнським світом".

Так отже усі ми, духовні й світські, де ми не жили б, не занедбуймо цеї великої справи. Особливо треба на неї памятати тут, на американській землі, де в сучасних обставинах є ще найкраща нагода розголосити мучеництво Української Церкви правдиво й з гідністю для Української Нації, що стільки витерпіла теж і на релігійному полі, стаючи в обороні християнської віри і цивілізації.

Як розвязати кремлівську головоломку?

Винстон Чорчил назвав поведінку московських тиранів у відношенні до Західного світу головоломкою („конондром"). Пробуючи цю загадку розгадати, він каже, що совєтські тирани мають страх перед приязнею Заходу; вони дбають тільки про продовження свого панування, а не про добро народу. Чорчил такої думки, що треба дальше терпеливо ждати, бо може статися в Росії щось таке, як сталося перед 400 роками в царстві монгольського хана, який вибрався на завоювання Европи. В критичному моменті він помер, а негайно після його смерти велике царство розлетілося. З претенсіями до престола виступили найближчі наслідники, що посварилися між собою і знищили те, що створив хан. Чорчил згадав теж про атомову бомбу, як головний засіб для відстрашення кремлівських тиранів від нападу на Західну Европу. Колиж Чорчил торкнувся питання, чи йти війною проти тиранів, він заперечив конечність такого кроку, одначе додав: „Хоч у нас нема необмеженого часу для наладнання відносин (з Совєтами), то одначе, на мою думку, не треба починати насильну акцію тепер".

Допитливі спостерігачі глибоко заставляються над словом „тепер", вжитим у промові Чорчила і довкола нього будують цілу розвязку російської „головоломки". Вперед розправляються з можливістю, що незабаром Росія може доконати винаходу своєї атомової бомби й тому слово „тепер" може вести до висновку, що як довго Росія не має бомби, нам не потрібно йти до війни. Як тільки появляться вісті, що Совєти винайшли бомбу, то, виглядало б, що не буде іншої ради, як починати попереджуючу війну, щоб розторощити тиранів, заки вони вироблять стільки бомб, щоб ними могли засипати Західні країни.

Друга розвязка головоломки йде в іншому напрямі. Спостерігачі звязують її з найновішими перемінами в кремлівськім Політбюрі і з них роблять заключення. Вони кажуть, що з Кремля не можна майже нічого безпосередньо довідатися й тому треба слідкувати за відвідинами Кремля різними комуністичними провідниками. Коли недавно поїхали західні комуністичні проводирі на зїзд Комінформу, то негайно опісля французький Торез та італійський Толіяті оприлюднили заяву, що комуністи не підуть в ніякому разі війною проти Росії. Це знак, про що радив світовий комуністичний провід.

Недавно повернув з довших відвідин до Кремлю інший впливовий італійський комуніст, Реалє. Його прибічники замітили, що настрій у Реалє дуже похнюплений. Він сказав італійським комуністам, що це неправда, наче б Молотов мав стати наслідником Сталіна, бо наслідство по Сталіні є непевне.

Це, що Реалє говорить про наслідство по Сталіні, вказує, що самий Сталін приготовляється вже на всяку можливість. За такими новостями, привезеними комуністом Реалє, йдуть розмови на тему здоровя Сталіна. Спостерегачі пригадують, що Сталін уже давно хворий на серце і додають, що впродовж 1948 р. він потерпів чотири удари, з котрих найменше один був поважний. Лікарі, як кажуть, упередили Сталіна, що не ручать за дальше втримання його життя.

Отже мабуть на таких вістях опер Чорчил свою замітку про якісь можливості, подібні до можливостей після смерти монгольського хана, що перед 400 роками вибрався на завоювання Европи.

Та це тільки половина розвязки головоломки. Друга половина була б відповідь на питання, чи совєтське царство дозріло до розкладу на випадок боротьби за спадщину по Сталіні?

Знавці пригадують, що по смерти Леніна прийшло до боротьби між Сталіном і Троцьким, а серед неї пішли довгі чистки найбільш впливових комуністів. Ця боротьба покінчилася перемогою Сталіна, одначе не є виключене, що внутрі йдуть дальші інтриги. Політичні письменники часто описують інтриги довкола володарів в конституційних і демократичних державах на доказ, що жадна влада не є вільна від інтриг. Таким прикладом є недавня влада Френклина Д. Рузвелта, якій дехто закидує, що вона послугувалася способами, не дуже згідними з засадами демократії. Та в демократії є завжди нагода переговорити такі справи з партійними противниками, чи відкликатися до конгресу або до народу, як контролюючого чинника. У деспотичних державах такого контролюючого чинника нема і тому інтриги проти влади мусять прибирати небезпечні форми, які можуть розсадити деспотичну імперію з нутра.

Кореспонденти з американської зони в Европі доволі часто згадують про дезерцію якої тисячки совєтських вояків кожного тижня. Від тих малих і великих дезертирів американська влада і провідники Західного світу в роді Чорчила можуть мати добрі вісті про розклад поза Залізною Заслоною. Дуже можливо, що вони прийшли до висновку, що розклад Совєтської Росії це вже питання короткого часу.

Але як короткого? — запитає неодин. Ернест Бевин, теперішній міністер закордонних справ, заявив у своїй промові на обіді Краєвого Пресового Клубу у Вашингтоні, що світ мусить найти постійний мир упродовж одного року — „бо ми ніколи не погодимося на агресію".

Отже, грозить Сталінові смерть упродовж року, чи Росія винайде атомову бомбу до року, Західний світ має бути готовий негайно покінчити з безупинною загрозою, яка йде з Кремля.

К. Петрус.

ПІДСУМКИ ДО ДИСКУСІЇ

Відомо, що так званий Льодовий період в історії нашої землі наука пояснює тим, що сонце в той час проходило свій космічний шлях через величезну Галактичну мряковину (Космічний туман) й давало на землю дуже мало світла і тепла. Вираховано, що цей період існував протягом 2,000-3,000 років — така велика була ця космічна мряковина.

Подібні явища космогенетичного порядку наша земля переживає вже не перший раз. Це — етапи її еволюційного поступу...

Тоді вибухають кризи в житті земних істот, гинуть старі форми суспільства, розвалюються державні організми, угасають релігії та культури.

Ери мають свої ранки, свої півдні й вечорі. Ранок наступної доби менше вартісний ніж вечір минулої, але вечір її буде багатшим від вечора доби, котру вона змінила... Такими „мертвими петлями" розвивається й рухається все живуче, щоб переходити з низчого ступня на вищий гієрархічної драбини Буття...

Старі культури Асірії, Вавилону, Єгипту, Греції та Риму зникли, щоб на їх руїнах виросли зерна християнської науки. Пройшло 2 тисячі років. Наша Ера теж дожила вже до свого вечора й повинна дати місце ранкові нової Ери... Після ночі завжди приходить ранок, а потім і новий день...

Кожна Ера мала своїх лідерів та пророків. І наша Християнська Ера теж мала й має ще таких пророків, котрі вкажуть нам, що має бути при кінці нашого „дня".

Політичні та державні мужі в один голос попереджають людство, що протягом цього сторіччя історія людства ввійде в цілу серію величезних політично-економічних „мряковин" — колотнеч, соціяльних заворушень, війн національних та клясових, локальних і міжнародніх революцій...

Сьогодні вже не треба бути пророком, щоб передбачити зловісні ознаки та прикмети цих „мряковин". За останні 35 років людство перенесло стільки горя й страждань, скільки воно неперенесло за всю свою історію... А що буде далі, коли людство опиниться в „середині" цеї „мряковини"? Очевидність такого майбутнього для нашої історії дуже ясна. А коли хто не бачить цього й потішає себе якоюнебудь романтикою, нехай прикладе вуха свої до землі й почує, як лунають страшні вибухи катастрофи, що валить на нас...

Без сумніву, що історія людства зайшла в такий тупий кут, що з нього виведе її лише катастрофа. Велика криза охопила ввесь світ, і пророчі візії Шпенглера нам здаються вже дитячим булькотінням, порівнюючи з фактами сучасної дійсности...

Чи справді буде ця страшна катастрофа? Так, Вона вже почалася. Прийшов час, коли людство мусить поділитися на два табори. Поділиться для останнього планетного зудару, щоб умерти в хаосі, або жити в істині. Чи хочимо ми, чи ні, а ця страшенна атомова війна мусить бути. Ідеї християнства дадуть останню баталію ідеям антихристиянським. Сьогодні наша грішна планета стала такою тісною, що на ній одночасно не можуть існувати евангельська ідеологія й большевизм, християнська літургія й м'ясорубка НКВД, західна демократія й царство совєтських концтаборів, міліярдер і люмпен-пролетар,... Останній парадокс, не скасований християнськими народами, використовується большевизмом, як основна зброя проти капіталістичної системи... Англійські державні мужі це зрозуміли й почали розв'язувати цей соціяльний абсурд... Вони зрозуміли, що коли його вони не вирішать „при допомозі евангельської науки, то його вирішить НКВД... Дуже сумно, коли Сатана примушує людей виконувати Христові Заповіди... Але така дійсність.

Зудар між цими двома таборами наближається... Хто переможе?

Світ переможе темряву. Правда — неправду. Ідеї Христа побідять червоний комунізм... Але, щоб перемогти червоного диявола, люди мусять об'єднатися... Мусять бути морально вищі від большевиків та їх прихвоснів... Мусять іти по гієрархічній драбині не донизу, як це роблять вони, а догори, де сяє наш Вселенський Маяк-Христос...

Тільки організація европейської, а пізніше й всесвітньої Унії держав зможе отворити таку ситуацію, яка принесе людству перемогу над Кремлем. Тільки на християнських демократичних засадах можна йти проти червоного дракона. Сили його не треба недооцінювати.

Український нарід може бути звільнений лише такою Унією протибокомуністичних держав. Україна може стати вільною й незалежною тільки як член Організації Обєднаних Націй, у якій вже не буде совєтських представників...

Українська еміграція, як стара, так і нова, мусить бути готовою до цього великого й жертвенного чину. Вона мусить оздоровити себе Христовою наукою та знанням реального становища не лише на Україні, але по всьому світі.

Бог наш буде в нашій Правді.

І наша Правда переможе.

І Україна стане Вільною Соборною Державою.

Але ніякого союзу з Чорчилевим дияволом, навіть тоді, коли він буде розмовляти з вами українською мовою й напише якусь пару „Соняшних Кларнетів"...

Темні сили проти професора Чижевського

(Допис із Німеччини).

Майже 20 років провадить свою наукову і педагогічну працю в Німеччині професор Дмитро Чижевський, відомий дослідник слов'янських літератур і культури. Від 1932 р. проф. Чижевського призначено на катедру славістики в університеті в Галлє (Саксонія). Але прийшов до влади Гітлер і на цій катедрі професора не затверджено: дружина проф. Чижевського жидівського роду, і це було першою перешкодою. Проте проф. Чижевський далі провадив свою працю в німецькому університеті і написав цілий ряд цінних наукових праць, українською, німецькою, російською, чеською та іншими мовами. Його книги — „Філософія на Україні", „Філософія Г. Сковороди" „Геґель у слов'ян" і ін. належать до праць, які будуть довго ще „основним капіталом" у науці.

1945 року Чижевський був прийнятий до університету в Марбурґу (Західна Німеччина), як договірний професор для слов'янських мов і літератур. 1949 р. краєвий сойм у Гессені дозволив утворити спеціяльну катедру славістики при цьому університеті. Цю катедру мав заняти проф. Чижевський. Але тут сталася несподіванка: катедру славістики вирішено перенести до Франкфурту. Марбурзький університет позбавлено славістичних наук. Студенти проф. Чижевського поїхали до Гессенського міністра просити, щоб катедру славістики залишено в Марбурґу, бо тут є найбільша бібліотека для слов'янських літератур. Їм дано відповідь, що рішення міністерства незмінне. Супроти особи проф. Чижевського заявлено, що він „ніякий мовознавець, а тільки історизуючий та філософуючий слов'янин".

Студенти Марбурзького університету довели до відома ректора і проф. Чижевського вирази високих урядовців міністерства. Також німецька преса взяла слово в справі проф. Чижевського. Так, газета „Франфуртер" Рундшав" з 11 березня 1949 р. поставила питання до міністра освіти Штайна:

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

5)

— Вибачте мені, товаришу чи громадянине, що я вас трохи налякав... Прошу вас, не дивуйтесь з мого нещастя. Це стало находити на мене після „конвеєрного" допиту.

Він низько схилив голову і, затуливши обличчя руками, якось надривно застогнав... Потім знову випростався і зовсім спокійно продовжував розповідати.

— Вісім луб'янських слідчих, не нижче „ромбу", протягом 36 годин, допитували мене. Одні виходили, другі приходили, а „конвеєр" усе тягся... Вони хотіли, щоб я прийшов до „признання", а я далі свого пачкарства й білих речовин із валютою не рухався. Та ще, мерзотники, — і він погано вилаявся, — перед допитом напомпували мене чудовою шамовкою (їжею) з прекрасними папіросами, щоб, так би мовити, настроїти мене на балакучість і відвертність... Допитували вони мене дуже ввічливо і спокійно... Та коли востаннє один із „ромбів" запитав мене, чим годувалась моя бабуся двісті років тому і напередодні минулорічного великодня, я відмовився відповідати. І от, у ту саму мить, мені й здалося, що я оточений червоними півнями, які збираються заклювати мене... Я їм закукурікав їхньою півнячою мовою, так вони й розійшлися, а останній, потяг мене до їхнього гепеупівського психіятра. Так от, відтоді й повторюється...

Він нахилився до мене, замриґав блукливими очима і сумно продовжував:

— Півні мені вже не показуються, а кукурікання їхнє залишилось. Психіятр довго вовтузився зі мною, а потім раптом запропонував мені рахувати до 27..., а далі питає, яке сьогодні число, місяця... Коротко кажучи, — перевіряв мою нормальність. Я й сам відчуваю, що стався якийсь здвиг у моїх мозках, але не можу стриматися... Психіярт цього самого „петрушку", що через мене кукурікає, якось називав по-латинському, але я забув. Так от, ці самі півні й вирядили мене з Москви назад у Новоросійськ. Цілий місяць протримали мене в підвальному третьому поверсі нижче обрію... Чистота відмінна, прогулянки на даху, тобто на бетоновій площадці, огороженій мурами і водночас пристосованій за дах. Годували теж добре, — на „ять", як кажуть!

Напаїді зупинився, кілька разів кашлянув і знову заговорив, мруґаючи очима і зідхаючи:

— Ну, а тепер ви мені розкажіть, якщо не таємниця, за які гріхи ви попали на безкоштовні харчі ГПУ?

Коротко я розповів йому про гадану мною причину арешту й пригоди в дорозі.

Він спалахнув, глибоко зітхнув і, ніби щось пригадуючи, сказав мені:

— О, ви страждаєте за ідею! І я колись іще, за НЕП-у, відвідував збори баптистів. Дуже мені подобалося їхнє вчення: не п'ють, не курять, не сквернословлять, живуть по правді, відкидають війну. Дуже хороші люди вони! Хоч ви й не баптист, але, по-моєму, однаково, бо вчення Христа одне... Вам легко буде нести хреста свого. А ось ми — народ скінчений! Як подумаєш тільки, навіщо вся ця життєва шарманка з цими проклятими курортами ГПУ, то стає гірше, ніж після „конвеєру". Ще в Москві, в одиночці, я до того додумався, що стало моторошко. Справді, якщо нічого нема — ні до нашого народження, ні після нашої смерти, а посередині між цими чорними безоднями протягся невеликий перешийок із усіма цими п'ятирічками, „ізмами", нашим жебрацьким животінням, то хіба не стане моторошно, — аж я навіть закукурікав.

Він говорив далі, зрідка покашлюючи і поглядаючи на мене.

— Так, релігія — велика сила, світло життя, сенс буття! До народження — життя, після смерти — життя, а ці всякі п'ятирічки з ГПУ й торсінами — це подібне до заслання чи сновидіння — не можу я вам висловити свою думку, але ви мене повинні розуміти... П'ять разів я побував за кордоном і щоразу лаштувався відвідати Палестину, щоб, так би мовити, біля самих джерел християнської релігії напитися цієї невмирущої рідини...

— Я хочу вам переказати, цими днями мене повинні звільнити, тобто, перевести в тюрму, а потім — і на „волю". Тому, якщо захочете, я зможу передати вашій родині ваші побажання й прохання. А якщо мене затримають, це зроблять інші: в тюрмі люди свої...

Він підвівся з ліжка, підійшов до стіни і став читати видні на ній написи.

Після певного вагання я відповів, що маю до нього єдине прохання — за його посередністю переказати моїй родині про те, що сталося зі мною.

Василь Шевелівський.

Федь Федорчук с. Анни перед народним судом

Діялося це на Гуцульщині, у місті Косові, року Божого 1940, в часі комуністичних октябрських свят. Ціле містечко святочно прибране заздалегідь, всі мури та паркани заліплені образами з часів октябрської революції, а в поперек улиць звисають транспаренти. Будючі лозунги один перед другим реклямують радянський лад та радянську дружбу народів, вихвалюють попід небеса ясне сонечко радянського раю, товариша Сталіна.

Бачимо крикливий транспарент коло самої церкви: „Просите бога і він вам нічого не дає, а як просите товариша Сталіна, він вам все дасть"!

Зігнані з гір гуцули повільно та мовчки ступають за своїми сільськими транспарентами, які подають осяги колгоспного життя, декому з них вручено на величезних дручках портрети любезних вождів народу і людства.

Тишу та монотонний хід гуцулів, які все не добре чуються у місті, переривають вигуки перебраних енкаведистів: „да здрасвуєт товариш Каґановіч", чи який там інший. Гуцули, якби води набрали у рот, не підхоплюють вигуків, не виявляють жадного ентузіязму й не тішуться здобутками революції.

Не до втіхи гуцулам, кожний з них має щось на серці, мати думає про сина, якого у призовники забрали й досі з далекого сходу не має жадної вістки, тиснуться до очей сльози дітям, яких батьки караються десь на безлюднім Сибірі, а яких одиноким гріхом було те, що ціле своє життя тяжко працювали, вона провадила з челядю господарство, а він не проминув одного бутину, ніхто за него краще і справніше не провадив по Черемоші дараби.

В той спосіб обидвоє придбали дещо земленьки та маржинки, народна радянська влада узнала їх за ворогів народу й наказала їм відпокутувати свої буржуазні прогріхи у далеких безлюдних тайґах Сибіру.

Коли конвоюючі енкаведисти побачили, що не викличуть у гуцулів ентузіязму, а самих вже горло заболіло кричати, щоб не відповісти перед своїми зверхниками, вмішали поміж гуцулів міське чужонаціональне населення, яке вже навипередки дерлося.

Нарешті похід спинився та уставився на спортовій площі, над срібною Рибницею, довкола високої трибуни, на якій зібралися провідники народу, партії та НКВД.

Раз по разу виходять та сходять з трибуни бесідники, які храпливою поганою українською мовою вихвалюють радянський рай, час від часу видно й гуцульську кресаню на трибуні та коли почуєш мову, зразу пізнаєш, що кресаня з села, а хлоп з міста.

Нараз маси заметушилися, крізь товпу пробивається величезна постать гуцула, леґіня Федя Федорчука с. Анни, з села Брустури, леґінь як дуб, широко ступає босими ногами у напрямі трибуни.

Всі остовпіли, бо знає ціла долина Черемошу Федя, знає його кожна дитина, яка нераз забавилася дражнючися з ним, знає його кожна гуцульська хата, не було на Гуцульщині хати, котрої порога він не переступив зі словами:

„Во Імя Отца й..., а що ви нині, Парашко, варили на обід?"

„Борщ варилам, Федю!"

І він як несамовитий вилітав з хати й так обігав пів села, доки не знайшов своїх улюблених пирогів з бриндзею.

І так не сіяв, не збирав, виріс наш Федьо на гуцульських пирогах, всі його любили, всіх собою забавляв, діти його далеко поза село відпроваджали. Всі жарти його та пустощі уходили йому безкарно, бо жадний параграф його не чіпався.

І ось... ось його кремезна постать вже на трибуні, счинилася метушня й чуємо настерливий крик „сході, сході, товариш", а нашому Федеві, мабуть, слово товариш заімпонувало, бо досі в його житті ніхто до нього так не звертався. Це його пхнуло вперед й він вирвався з обіймів енкаведиста й вискочив на трибуну.

Відбиваються від скель слова Федя: „За Польщі не давали мені говорити й за радянської влади не дають, говорять лише ск...."

Настала страшна метушня, зірвано настрій свята, з трибуни офіційно проголошено, що націоналісти різної масти зірвали свято, посипалися брудні лайки на їх голови, а від грозьб у всіх аж шкіра дрожала зі страху.

А в міжчасі відважний бесідник Федьо перший і мабуть останній раз у свойому житті поїхав автом до підваль НКВД.

В тиждень по октябрських святах сидить наш Федьо на скамі підсудних, в товаристві енкаведистів й слухає і мабуть сам собі віри не дає, як в нього голова народного суду Іван Одіяненко вмовляє, що він, Федьо, на базарі обкидував камінчиками Арона Апфельбаума і кричав бий, бий...

Федьо мов лев у клітці, кидається й знов ходить нервово і хоче луснути промову таку палку, щоб ціла Гуцульщина почула, щоб сама Чорногора здрігнулася, але якось то йому не везе, лише несамовито вигукує і судорожно ґестикулює руками.

Забрав слово прокуратор і в двогодинній промові про дружбу народів вказував на Федя як проклятого ворога народу, який хоче ту дружбу знищити.

По промові прокурора народний суд присудив Федя Федорчука с. Анни, леґіня села Брустури, Косівського району, літ 34, на пять літ тюрми. Звязали Федя, кинули на машину й чорний ворон помчав у східню далечінь.

Грянули події й народна влада на якийсь час у 1941 році уступила з Гуцульщини місце такій самій жорстокій владі. Всі надіялись, що Федьо затужить за смереками та ялицями, за своїм присмаком пирогами з бриндзею, затужить за Марічками, Парашками і Аннічками, хоч не зазнав у своїм житті їх насолоди й... вернеться.

Але не вернувся.

ЛЮДИНА-„ВЕТО".—Це так називають в Америці Андрея А. Громико, бувшого совєтського амбасадора в Вашинґтоні, а тепер голову совєтської делеґації до Обєднаних Держав. Це тому, що він постійно противиться в Обєднаних Державах ухвалі різних пропозицій, які ставлять демократичні потуги. Зліва це Громико, а зправа є Кузьма Кісєлєв, що представляє в ОД на приказ Кремля Білоруську ССР.

КАЗКА ПРО ДУБА І ШПАКА

На українській землі виріс дуб.

Чимало дубів виплекала ота мати-земля, стоптана сараною наїзників, замучена, поранена, білим тілом зволочена і кровію сполочена. І того, на якому кувала зазуленька, дівчині щастя ворожила. І того над Дніпром, де русалки причинну залоскотали і де вірний кохнець ляг з розчерепленою головою. І того у гаю, де вітру немає, де Ярема й Оксана про тихе щастя мріяли. І того, на якому ночували три душі покутничі з великого льоху. І ті, що шуміли в Холодному Ярі, у темному гаї, в зеленій діброві, де гайдамаки ножі святили. І ті, що попід горою, яром-долиною, мов ті діди високочолі з гетьманщини стоять. І багато - багато їх виростила українська земля.

Та один дуб виріс понад усіх, понад цілу широку українську землю. Глибоко вріс своїм хрещатим коренем у рідний грунт, у саме серце. І відти черпає свої соки, з того поля, що круг містечка Берестечка, на чотири милі почорніло від козацької крови. З тієї розритої могили, що її москаль на четверо розкопав. І з тих руїн, що буряном укрились, цвіллю зацвіли. З тих сліз голодних дітей, що плакали за батьками, загнаними в московські болота, канали копати.

Під небесною блакиттю своє могутнє гилля розложив. Цінним смарагдом кучерявий лист ясніє, могутню пісню шумить-співає, цілющим бальсамом рани змиває, зневіру з душі проганяє, мертві серця оживляє.

Око, зведене на манівці блудними образами фатаморгани! Глянь на дуба! Він дасть тобі соколину бистроту і ти відрізниш палаючий кущ від блудних огників.

Ухо, заглушене ревом пронизливих сирен! Вслухайся в шелест дуба, а почуєш рідні мелодії, неземської краси, як ангельські хори.

Серце захолоне на людські терпіння! Дуб вдуне в тебе пал безмінної любови.

Душе, заблукана на крутих стежках життя! Дуб, неначе морська ліхтарня, виведе тебе на правий шлях.

— — — — — — — —

Проходили понад дуба дощі вітрові і бурі градові, тормосили ним, намагалися зігнути, зломити його. Та не сила. Велитень стояв як кремяна скала.

— — — — — — — —

На верхню гілку дуба усіла дрібна, сіра пташина, шпак. усіла тай колихається. Ух, який я великий; — Зароїлося у пташиній головці. Гей, слухай народе! Ви крилаті і безкрилі, двоногі і чотироногі, повітряні і наземні! Дивіться який я великий! Таж я вищий і сильніший від дуба Хиткий дуб холітається сюди й туди, а я сиджу міцно і згори дивлюся на нього.

— Хі-хі-хі! — Засміялася білка, що сиділа на гиллі дуба і гризла горішок. — Смішний ти, шпачку. Невже ти забув, що тебе виколисав оцей самий дуб у гніздочку, сплетенім між його гілками?

Не дурно то кажуть: Ум за розум зайшов.

М. Коко.

ЗА ДУШУ ДИТИНИ — ОСНОВУ НАЦІЇ

(Завдання й праця ОПДЛ)

2) (Докінчення).

З питанням дитячої літератури пов'язується незручно, як бачимо, і питання виховання і власне цей момент дає базу до близької співпраці ОПДЛ передовсім з педагогічним світом і взагалі з цими другами, чи й поодинокими одиницями, що так чи йнакше працюють у користь української дитини, внаслідок чого приходить така доконечна в організованому громадянстві координація та й спільне плянування й розподіл праці. Зважуючи, що в праці в користь української дитини є в нашому громадянстві особливо заслужені одиниці, ОПДЛ іменує їх, у признанні їхніх заслуг, своїми почесними членами. І так напр. на останньому з'їзді в грудні 1948 р. іменовано почесними членами Михайла Гайворонського в Ню Йорку за цінну працю в ділянці дитячої пісні, проф. Северина Левицького за заслуги в ділянці пластового виховання нашої дітвори й молоді, і проф. Григорія Ващенка, як визначного педагога-науковця, автора праць з ділянки теорії дитячої літератури.

Діяльність ОПДЛ, як громадянської установи, що має завданням одну з найважніших національних ділянок праці, вимагає, самозрозуміло, особливо великих фінансових засобів. В державних націй ці засоби дає здебільшого держава, яка й піклується справою виховання свого молодого покоління через відповідні установи, як міністерства освіти, чи й такі ж установи, як ОПДЛ (напр. в англійців Об'єднання для виховання в мистецтві — „Сосайети фор едукейшен ін арт"), в нас же державні фонди мусить заступати жертвенність громадянства чи й окремих одиниць-меценатів. Громадяни, що своїми більшими пожертвами пособляють праці ОПДЛ, стають членами-добродіями чи й членами-фундаторами, що їх фондом і під їх ім'ям появляються окремі цінні видання, влаштовуються літературні конкурси і под. Треба сподіватися, що майбутнє видання Української Дитячої Енциклопедії буде можливе власне дякуючи членам-добродіям чи фундаторам, або шляхом організації „Громадського Видавничого Фонду Дитячої Літератури", що її власне проводить ОПДЛ на основі постанови, винесеної на останньому з'їзді в приязі і при згоді представників центральних установ як УВАН, Об'єднання Українських Жінок, Центральної Учительської Громади, Головної Пластової Старшини і інших. Організацію цього фонду праводить ОПДЛ у всіх країнах, де живе українська еміграція, через свої представництва в даних країнах чи через своїх членів та прихильників. Збіркова акція проходить покищо шляхом збіркових лист, а на найближче майбутнє приготовляється збіркову акцію в масовому характері, визначуючи для цього окремий „Місяць Громадського Вид. Фонду Дитячої Літератури". Устійнення форм і часу збірки є саме предметом обговорювання між правлінням ОПДЛ і центральними нашими устанвами. Справа ця набирає кардинальної ваги, зважуючи факт, що вже сьогодні, при розсіянні української еміграції, рідна дитяча книжка, очевидно тільки високомистецька, повновартісна, стає для дитини і рідною школою і рідним довкіллям, взагалі частинкою рідного українського світу.

Факт щораз більшого розпорошення нашої нової еміграції казав теж правлінню ОПДЛ розширити свою роботу і поза Німеччину, щоб і на місцях нести свою духову опіку над дітьми, і на місцях наладнувати літературно-видавничу справу та вводити її на рейки пляновости й координації, а головне, і на місцях стояти на сторожі невідмовних літературно-мистецьких прийомів. Головну свою увагу звернуло ОПДЛ на найбільші скупчення української еміграції — на Америку і Канаду, і тут діє воно через свої представництва, — в Америці в особі письменниці Людмили Івченко, голови ОПДЛ в мин. році, а тепер зв'язкової між ОПДЛ і організованим українським жіноцтвом, — в Канаді через своє представництво та й через відділ свого видавництва „Нашим Дітям" в Торонті. Канадійське представництво почало вже видавничу діяльність, запляновану передовсім на мистецьті багатокольорові видання та на дальше видавання журналу **„Малі Друзі"**, який, дякуючи прибуттю зі скитальщини фахівців у ділянці дитячої літератури та дякуючи фінансуванню визначними канадійськими громадянами, появиться вже в найближчому часі та сповнятиме далі свою службу: мистецтвом рідного слова та мистецтвом картини полонювати душу дитини і вирощувати її на повноцінну українську людину.

Канадійське представництво проводить свою роботу в найближчій співпраці з Об'єднанням Українських Педагогів в Канаді, для чого і рішено створити спільну оціночно-видавничу комісію для оцінки пропонованих до друку творів та й плянування видань залежно від місцевих умов і потреб.

Дотеперішня праця ОПДЛ, базована на всеукраїнських, значить понадпартійних і понадконфесійних основах, праця, сперта на національних українських ідеалах і на цих найвищих вартостях людства, якими є християнська етика й мораль, ця праця найшла своє признання серед нашого громадянства, але ця праця ще далеко незавершена і її успіхи ще відносно таки невеликі. Її справжні успіхи будуть тоді, коли, дякуючи спільному зусиллю працівників дитячої літератури і всього українського громадянства, кожна українська дитина на чужині дістане в руки рідну дитячу книжку, таку прекрасну, таку дорогу й таку чарівну, як прекрасною, дорогою й чарівною є для нас і мусить бути для наших дітей наша рідна земля — наша Україна.

Б. Гошовський,
представник ОПДЛ на Канаду.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Темні сили проти проф. Чижевського

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Чи може собі дозволити п. міністер такими далеко йдучими рішеннями відкинути особливо важливий для нашого часу відділ науки? І в країні, що без того в останніх роках втратила притягаючу силу для визначних учених, чи можна видатного спеціяліста, без запиту і повідомлення, викидати на вулицю"

На це дав відповідь міністер Штайн у листі до „Франкфуртер Рундшав" з 12 березня.

Штайн підкопується під наукові кваліфікації проф. Чижевського мовляв, тільки 5 його наукових праць мовного характеру, а інші належать до области літератури, історії та філософії. Далі міністер пише:

„Моєму міністерству донесено від одного члена професури Марбурзького університету, що професор Чижевський **стоїть на підозрінні, що він працює для совєтських урядів".**

Ця відповідь міністра викликала відповідь Еріха Ліссснера в „Франкфуртер Рундшав", з 14 березня. Автор статті перше наводить слова з листа славнозвісного німецького славіста проф. Фасмера з 24 березня 1948 р. В тім листі Фасмер, що перебуває в Швеції, пише:

„Я знаю небагато представників моєї спеціяльности, що годилися б так добре для професури в Німеччині, як пан Чижевський,. Політично Чижевський є мені здавна відомий, як певний демократ, що під нацизмом працював у тяжких відносинах і з причини своєї неарійської жінки не міг одержати постійного становища. Ви пане міністре, доможете славістиці в Німеччині в основі, якщо Ви дасьте цьому заслуженому ученому професуру в Марбурзі".

Міністер Штайн мав той лист від проф. Фасмера вже тому рік, і все ж рішив, що Чижевського треба з університету усунути. Проти цього протестують студенти і професорська колегія університету в Марбурзі. Сам проф. Чижевський подав скаргу на міністра за образу його чести. В німецькій пресі справа Чижевського викликала жваву дискусію.

Яка причина цього походу проти проф. Чижевського?

Дуже прозаїчна, буденна: Хтось хоче позбутися проф. Чижевського як чужинця, щоб на його місце посадити хоч гіршого, але свого (німця). Тому пробують підкопати довіря до проф. Чижевського як науковця і не спиняються навіть перед ганебною клеветою („совєтський агент").

Проф. Чижевський був запрошений 1947 року на виклади до Колумбійського Університету в Ню Йорку. Його наукові праці друкуються в різних мовах. Але це для вихованих Гітлером „патріотів" ніщо.

М. А.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНГСТАВН, О.

В память Тараса Шевченка.

Український Дім, від. 230 У. Н. Союзу, відсвяткував отсе перший раз у своїй хаті Свято в память генія України. Свято, яке відбулось 27 березня, влаштовано спільними силами.

На салі панував святочний настрій. Сцена прибрана прапорами: американськими і українськими. На сцені живий образ, що представляє народини Тараса. Предсідник Українського Дому, Михайло Мушинський отворив свято, зазначуючи, що якби не був між нами дух Шевченка, то ніколи і того Дому не мали б йонгстанські українці. Відсівано американський гимн, а потім п-ні Юлія Войтович віддеклямувала поему Шевченка „Розрита могила", якої зміст був звязаний тісно з живим образом. В окремій сцені виступали молоденькі члени відділу, діти громадян Тихоневичів, з танками. Молода піяністка Дорка Мушинська виступила з сольовими точками на піяні.

Реферат про Т. Шевченка виголосив молодий скиталець, що щойно приїхав, д-р Максим Задойний, років 27, що говорив надзвичайно цікаво, згадуючи за Заповіт Шевченка та українських борців, що пішли цей заповіт здійснити, включно з геройською Українською Повстанчою Армією.

В другій частині концерту виступали зо сольоепівами п-ні Павлина Алісон, а п-ні Анна Войтович Сіндер з українськими сольовими танцями, на піяні грала профессорка Алфріда Румбле, а скрипкове сольо відіграв Петро Шишко з Клівленду, деклямувала п-ні Войтович. Реферат про Шевченка в англійській мові виголосив тут роджений член нашого відділу Михайло Савчак. Реферат тривав три чверти години, але був так солідно оброблений, що всі слухали його з великою увагою.

Ще додам, що всіх виконавців програми обдаровувано рясними оплесками і то заслужено. При кінці сказав ще слово п. Мушинський, а подякувавши виконавцям програми за участь в концерті, а публиці та гостям з Клівленду і Шерон за участь, візвав до збірки. Зібрано $38.12. З кокардок $10.30. Разом $48.42. Осталося чистого приходу $25, які вислано до ЗУАДКомітету.

Жертвували по $2: Д. Войтович, І. Павловський; І. Мисливий $1.50; по $1: С. Бойко, Денис, Бріяц, Козьоринський, Мутулинська, Білущак, Гнатів, П. Філь, Музика, Ворожбит, д-р Задойний, Грип, М. Періг, Дорошенко, Ромболь, А. Кєкіш, Романко, Керніцький, Вавровичч, Гармич, Лошак, Слінік, Марунчак, Ліщак, Савчак, а решта дрібними.

І. П. С.

КЛІВЛЕНД, О.

Зо Свята Соборности на різні цілі.

Старанням Організації Державного Відродження України і Укр. Золотого Хреста ч. 8 в Клівленд, Огайо, відбулось Свято-Ювілей Соборности Українських Земель в дні 23-го січня 1949.

Хоча в цім дні в громаді була інша імпреза, свято удалось задоволяюче завдяки тяжкій праці місцевого відділу ОДВУ. До звеличання цего свята найбільше причинились д-р о. І. Пеліх і інж. М. Стефаник, недавно прибувші з Европи, які в коротких, але зв'язкових формах зреферували історію Українських Земель, яку ми так цінимо вже довгі роки. Хоча ми не були в силі удержати самостійности і соборности, під натиском могутніших ворогів, проте ми зберегли традицію, якою живемо, змагаємо і зможемо знову вибороти волю Україні, коментували бесідники. Словами в пісні доповнив програму свята хор укр. греко-кат. церкви під управою п. М. Кнапа і присутні розійшлись в переконанні, що наша слава не пропала, доки ми живемо.

З нагоди свята переведено збірку, яка принесла $120.40, а по розході осталось $93.90, з чого згідно з ухвалою, половину переслано наб удову Укр. Школи в Клівленд, Огайо, а половину ($46.95) на Українську Національну Раду в Европі через Український Когресовий Комітет в Ню Йорку.

Жертвували по $5: І. Білинський, М. Колодій; Н. Н. $3; по $2: І. Ільків, Н. Декан, Я. Пацула, О. Мураль, Г. Кукіз, В. Мигаль, П. Павлюк, Й. Труш, А. Декан, І. Попович; В. Гусар $1.50; по $1: А. Бурко, Р. Купчік, А. Галущак, Р. Мураль, М. Саврун, В. Сарахман, М. Купчик, М. Сентій, В. Пусило, В. Сушельницький, К. Пивмак, Т. Павлина, Г. Кавка, П. Мироницький, П. Залуцький, М. Матейшин, А. Купчик, Я. Павлишин, В. Оніщак, А. Шерохман, Т. Федорчак, Н. Декан, М. Турчик, Я. Пацула, М. Бучик, В. Мураль, А. Михно, М. Чорній, П. Мураль, С. Задорецький, С. Чорній, М. Стефаник, Н. Мураль, І. Бдзіль, О. Брикайло, Е. Смільчак, Й. Бусько, Г. Конет, М. Бандура, А. Сербай, Р. Колодій, А. Бойко, С. Поступак, М. Шаламій, І. Панас, П. Крупка, М. Білецька, о. І. Пеліх, Г. Стефаник, Г. Галгн, В. Кужда, О. Степаник, Т. Данилович, І. Филипів, П. Седорович, М. Турчик, П. Свідрик, Р. Пусило, А. Щепко, З. Когут, С. Можеловський, М. Кравчук, В. Владика, Н. Ющик.

Яр. Пацула, секр.

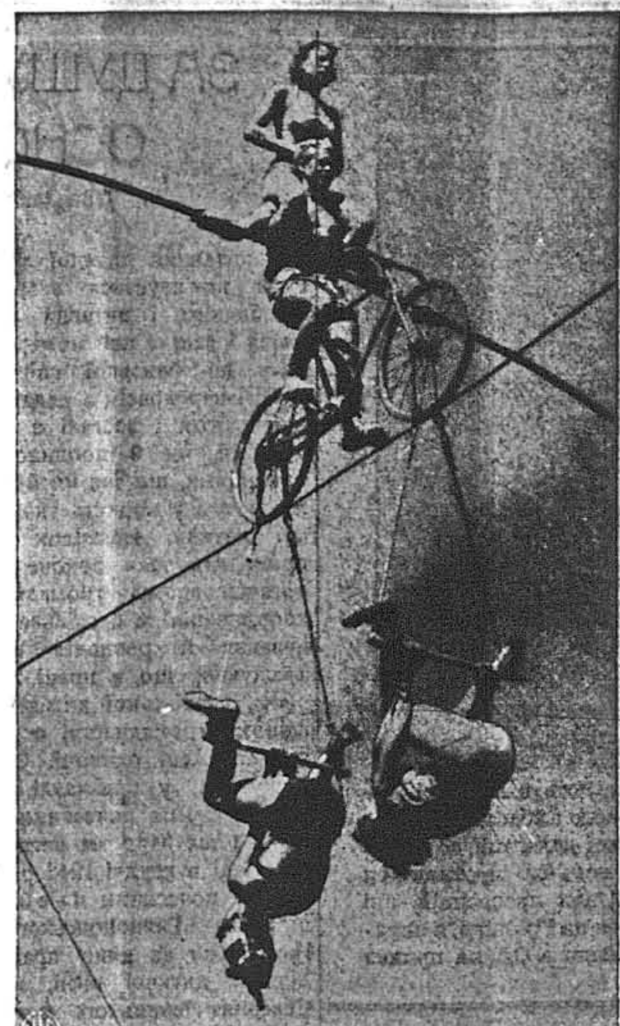
НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на народні потреби.

Дня 19 лютого ц. р. одружився Микола Сосницький з Марією Яцишин. Підчас весільної забави забрав слово Теодор Скульський. Бажаючи молодим в їхньому життю якнайкращих успіхів попросив рівночасно гостей пошанувати цей день теж і жертвами на народні цілі. Зібрано $35, які за згодою жертводавців розділено так: $30 на ліки для Української Повстанчої Армії, а $5 на пресовий фонд Свободи.

Зложили: М. Сосницький $10; родина Цембрівський $5; по $2: Сосницькі, Мельник, Навроцькі, Себенко, Кіцара, Вензон, Мещоловські, Андрев, С. Войтович, С. Гарматюк, С. Казар, Н. Головацький.

Т. Скульський.

ЯК ЦЕ? ВЕСНА БЕЗ ЦИРКУ? ПЕВНО, ЩО НІ!— Як зачне вибиратись з Флориди в дорогу славний церк Рінґлінґ Бродерс, Варнум і Бейлі, кожний знає, що це вже весна. Свої вистави зачинає цей цирк, як відомо, завжди з Ню Йорку. Так є і цього року. Цирк — це радість для дітей. Але за ними ідуть і старші, пригадуючи собі свої дитячі літа й захоплення, якого вони зазнавали, коли перший раз були в цирку. На картині бачимо славну повітряну трупу „Алзана", яка не виступала в цирку Рінґлінґа від 1947 року через нещасливий випадок. Алзана їде по дроті на вельосипеді, держачи на плечах свою дружину. Дві його сестри звисають у долі. Це дуже небезпечний „акт", який є одною з головних атракцій цирку.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,612 Данько Митра з с. Конюхова (Стрий) від Рогульський Михайла с. Евфрозини.

17,613 Пундяк Марії, Івана з с. Ляшки Завязані (Рудки) від Пундяк Степана.

17,614 Тітки Мацiканець зам. Сліпецька від Куціпак Йосафата.

17,615 Затоцький Еліяс (має перебувати в Филаделфії) від Данилюк Василя.

17,616 Канюк Василя з с. Гороженка (Підгайці) від Морозовський Григорія.

17,617 Лотошинський Олександра від Лотошинський Василя.

17,618 Бедров Олександра учителював на хуторі Павлівка від Тихонецький Федора.

17,619 Швайка Олени і Малані від Тивін Дмитра з с. Заболотці (Броди).

17,620 Пронюк Семена і Евгенії з м. Матіїв (Ковель, Волинь) від Полівка Володимира.

17,621 Шлюзар Василя з с. Цуцилівці (Стрий) від Лясковський Івана.

17,622 Бойцун Ігната з с. Зимна Вода (Львів) від Бойцун Данути.

17,623 Тітки з с. Середопільці (Радехів) від Сіцелюк Володимира.

17,624 Столяр Михайла з с. Береги (Новий Самбір) від Ванівський Стефана.

17,625 Квятковська Марії і Анни з Красного (Буськ) від Квятковський Стефана.

17,626 Питак з дому Войтович Анни з с. Слобідка Струсівська (Теребовля) від Дуліба Марії.

17,627 свящ. Губіш Степана і Петра від Губіш Антонини зам. Лебідь.

17,628 Зарічанський Миколи, Петрушка Миколи, Кріль Михайла, Коваль Марії, Матяшовський Івана і Тех Михайла від Зарічанський Івана з с. Михайла з с. Стежниці (Сянік).

17,629 Кокотайло Івана з с. Сокерчиці (Самбір) від Кокотайло Івана з с. Миколи.

17,630 Маціяовська Анни д. Михайла Котяра з с. Марківці (Сянік).

17,631 Сагаль Матвія с. Матвія з с. Городок (Лісько) від Сагаль Кирила с. Дмитра.

17,632 Мальця Мирона і його сестри Гелени з с. Плугів (Золочів) від Горчаковський Теодора.

17,633 Шевчук Івана, Григорія і Евгена з с. Мисковичі (Самбір) від Шевчук Дмитра.

17,634 Яцишин Анни і Марії д. Михайла з с. Підирми (Калуш) від Джунджа Павла.

17,635 Гутель Марії, Катерини і Еви з с. Накло (Перемишль) від Маркович Анни.

17,636 Кревних Очеретів та знакомих від Очерет Івана.

17,637 Войтенко Івана, Мартинюк Димида, Сидоренко Федора, Січкар Аксентія, Турба Самійла, односельчан з Києвщини (Умань) від Яків Р.

17,638 Горобець Зіни тітки і її доньки Тані з с. Бирижанки (Волинь) від Смалюк Марії.

17,639 Борик Ольги зам. Зварич і Назар Анастазії з с. Струтин (Золочів) від брата Борик Григорія.

17,640 Кревних та знайомих з с. Поляни (Львів) від Підфігурний Василя.

17,641 Гаврильчак Марти з с. Головецька Горішне (Старий Самбір) від Матійцьо Василя.

17,642 Іванів Василя з с. Свободи Долинської (Долина) від Гірний Івана.

17,644 Тарнопільський Йосифа с. Федора, Тарнопільська Марії д. Томка від Грипа з дому Тарнопільська Магдалини.

17,645 Мущук Василя з с. Торків (Сокаль) від Шебець Йосифа.

17,646 Сойка Евдокії, Каськи і Ілька, Копитко Сеня з с. Будків (Бібрка) від Горошко Степана.

17,647 Райца Павла і Богай Михайла з с. Слободи Золотої (Бережани) від Шиманський Нестора.

17,648 Гафічук Онуфрія з с. Іванівка (Борщів) від Миськів Дмитра с. Федора.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ВИЗВОЛЬНА АКЦІЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

національних чи політичних противорічностей аж до визволення з-під спільного ворога... В дальшому ми постановляємо зберегти цю єдність мети теж після визволення та будемо працювати для кінцевої федерації між нами самими та з іншими вільними націями в дусі Атлантійського чартеру та Об'єднаних Націй. В зібранні візьмуть участь представники 13 поневолених Советами країн, іменно: Альбанії (Якова і Скенді), Болгарії (д-р Дімітров), Білорусі (Єрмаченко), Чехословаччини (Зенкел, Папанек, Леттріх, Гайдрх, Гасаль і Черни), Естонії (Пуста і Каів), Мадярщини (Варга, Надь, Фабіян, Екгардт), Латвії (Станкевич), Литви (Сідзікаускас, Урупавісіюс, Будрис і Задеікс), Польщі (Белецкі, Міколайчік, Зарумба і Цехановскі) Румунії (Креціяно, Вісоіану, Гафенку, Радеску і Буаісті), Росії (імен представників ще не подано), України (д-р Смаль-Стоцький, проф. Лев Добрянський та інж. Дмитро Адріевський) і Югославії (Мачек, Фотіч, Крек і Прібітович).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Дня 6. квітня 1949 р. помер у 68. році життя

ЙОСИФ СВАЧЕЙ

120 Middleton Street, Brooklyn, N. Y.

Покійний полишив у смутку дружину Катерину, сина Михайла з дружиною Бітріс, сина Миколу, дочку Анну з мужом Василем Матеєм, сестру Павлину з мужом Дмитром Іваницин, сестру Анну Бернацік.

Похорон відбудеться в суботу, 9. квітня, в годині 2. пополудні, на цвинтар St. John, з похоронного заведення

BLIZINSKI FUNERAL HOME,
167 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. С. — У Календарі-Альманаху У. Н. Союзу за 1949 рік поданий адресар українських релігійних і світських установ в Злучених Державах. Там є теж адреси з Вашингтону.

ТАРЗАН, ч. 2069. Дикий противник.

Виждавши хвилини, коли кріс був звернений вділ, Тарзан скочив наче перце.

Коли кріс випав з руки тубильця, той впав узад.

Нагло він скочив на рівні ноги з злісним окликом, хопив за свій ніж...

...і вимірив блискавичний удар в серце малпочоловіка.